

pkm

28.5.2014

Lausunto**Valtiovarainministeriö****Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi osuuskunnan ylijäämänjaon verotusta koskevien säännösten muuttamisesta (VM047:00/2014, 12.5.2014)****Yleistä**

Kysymyksessä on osuuskuntien ja niiden jäsenten sekä muiden osuuskuntiin sijoittaneiden tahojen tuloverotuksen tarkistamisesta. Taustalla on vuoden 2014 alusta voimaan tullut uusi osuuskuntalaki (421/2013), joka muutti teoriassa olennaisesti, mutta käytännössä selvästi vähemmin, osuuskuntien toimintaympäristöä. Toinen merkittävä taustatekijä on jo kuluvan vuoden alusta voimaantullut yhteisöverokannan alentuminen ja siihen liittyvä osinkoverotuksen kiristyminen. Kun osuuskuntalain sisälle kirjoitettiin lähes sellaisenaan suuri osa osakeyhtiölakia, on itsestään selvää, että yritysmuotoneutraalin verotuksen tavoittelemiseksi myös osuuskuntien ja niiden jäsenten verotusta on tarkistettava. Osuuskunnat ja osakeyhtiöt toimivat ja kilpailevat usein samoilla markkinoilla, jolloin verotuksen pelisääntöjen tulee olla mahdollisimman tasapuoliset. Nykyisessä veromallissa osuuskunnat nauttivat ainakin teoriassa huomattavia veroetuja suhteessa osakeyhtiöihin.

Hallituksen esitysluonnos on pääosin kirjoitettu hyvin ja muutosesityksiä on perusteltu, mutta ei aina vakuuttavasti. Tavoitteena on kattava sääntely, kun nykyinen normitus on hyvin kapealaista. Joissakin kohdin pyritään torjumaan ilmiöitä, jotka näyttäisivät ainakin nykyarvion pohjalta hyvin kaukaisilta ja epätodennäköisiltä. Tämä monimutkistaa sääntelyä ja tekee sen osin vaikeasti avautuvaksi. Toisaalta ehkä samalla saadaan poistettua tulevaisuudessa epätoivuttuja ilmiöitä.

Seuraavassa otan esille pari yksityiskohtaa, joihin toivoisin tarkistamista lopullisessa hallituksen esityksessä.

Luonnollisen henkilön henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluva ylijäämä

Luonnoksen TVL 33 e §:ssä on säännökset TVL-verotetun luonnollisen henkilön saamista ylijäämistä. Noteerattuja osuuskuntia koskeva jako on mielestäni kunnossa, mutta muita kuin noteeraamattomia osuuskuntia koskeva ylijäämän jako ei. Johtava ajatus uudistamisessa on rinnastus vastaavan osingon verotukseen. Tämä näkyy jaon katsomisessa pääomatuloksi, veronalaisen osuuden määrittämisessä aluksi 25 %:iin ja

rajana, jossa jako muuttuu ansiotuloksi (8 %:n tuotto). Epäjohdonmukaisuus ilmenee rajana, jossa siirrytään 25 %:n veronalaisesta osuudesta 85 %:n osuuteen. Nyt osuuskuntien ylijäämän osalta rajaksi esitetään 2 500 euroa, kun raja osingoissa on 150 000 euroa. Kaiken lisäksi pääomatulo-osuuden laskentapohja (8 %) liittyy osingoissa osakkeen matemaattiseen arvoon, kun ylijäämien jakamisessa vastaava laskentapohja on osuuksista osuuskuntaan sijoitettu pääoma. Matemaattinen arvo antaa harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta paremman lähtökohdan verovelvolliselle.

Luonnoksessa rajan asettamista 2 500 euroon perustellaan sillä, että se vastaa osinkoverotuksessa tapahtunutta vastaavaa muutosta. Perustelu ei tunnu vakuuttavalta. Uuden osuuskuntalain yksi päätavoitteista oli parantaa osuuskuntien mahdollisuuksia saada rahoitusta pääomamarkkinoilta. Verotuksellisin keinoin tätä tavoitetta ei tulisi torpedoida. Jos kevyemmin verotetun ylijäämän ylärajana on 2 500 euroa, osuuskuntalain tavoitteen saavuttaminen vaarantuu. Raja tulisi nostaa vähintään **10 000 euroon**. Tällä nostolla olisi hyvin vähäinen fiskaalinen vaikutus, mutta potentiaalisesti suuri merkitys osuuskuntien pääomahuollolle.

Osuuskuntien omassa verotuksessa vähennyskelpoinen ylijäämänpalautus

Nykyinen ylijäämänpalautuksen verokohtelu on osuuskunnille erittäin edullinen (EVL 18.1 §:n 1 kohta). Vähennysoikeuden rajoittaminen on täten perusteltua yritysneutraaliteettia ajatellen. Luonnoksessa oleva raja ei kuitenkaan ole tässä suhteessa optimaalinen eikä looginen. Vähennysoikeus koskisi esityksen mukaan (EVL 18.4 §) vain sellaista ylijäämän jakamista, jonka saa elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittava osuuskunnan jäsen. Tätä listaa tulee täydentää lisäämällä siihen myös **metsätalouden harjoittajat**. Ennen vuoden 1993 verouudistusta metsätalous verotettiin MVL:n mukaan, mutta nykyisin verotus tapahtuu TVL:n mukaan. Tämä juridistekinen muutos ei saa vaikuttaa tässä yhteydessä. Kaiken lisäksi metsätalouden harjoittajat ovat tyypillisiä tuottajaosuuskunnan jäseniä. Niiden jättäminen ulos olisi hyvin epälooginen ratkaisu.

Ylijäämänpalautus olisi vähennyskelpoinen vain silloin, kun se palautetaan kaikille jäsenille näiden ostojen tai myyntien suhteessa. Vähintäänkin hallituksen esityksen perusteluissa tulisi täsmentää, että tämä ei tarkoita samaa kuin kunkin jäsenen kanssa tehdyistä kaupoista on syntynyt katetta osuuskunnalle. Ratkaisevaa on liiketoimien yhteenlaskettu volyymi, eikä näistä osuuskunnalle syntynyt voittokate. Osuuskunnat jäsenet voivat käydä hyvin erilaista kauppaa osuuskunnan kanssa, jolloin osasta toimintaa voi syntyä parempi kate kuin toisista. Tarkan osakaskohtaisen katteen laskenta olisi työlästä ja hyvin kallista.

Helsinki 28.5.2014

Pauli K Mattila

OTT